

TALOUSARVION 2024 LAADINNAN OHJEET KHALL 21.8.2023

Yleistä

Vuoden 2024 talousarvion valmistelussa tulee erityisesti huomioida palvelutuotannossa tapahtuvat muutokset, yhtenä vuoden 2025 alusta voimaan tuleva TE-uudistus.

Erytystä huomiota tulee kiinnittää kuntastrategiasta ja muista strategioista johdettuihin tavoitteisiin sekä niitä seuraaviin mittareihin.

Investoinnit ovat tärkeä osa budjetointia ja ne tulee johtaa kuntastrategian tavoitteista, mutta edellyttävät erittäin tarkkaa harkintaa kunnan talouden tasapainon säilyttämiseksi. Investointien suunnittelussa tulee huomioida kunnan vetovoiman vahvistaminen sekä elinvoimanäkökulma, niin että ne tukevat kasvua ja työllisyyttä kunnassa. Lisäksi investointien tarve on arvioitava kunnan väestörakenteen (mm. ikärakenne) mukaisen palvelutarpeen näkökulmasta kuntalaisten hyvinvointia tukien.

Valtionosuudet

Keväällä 2023 annetun Kuntatalousohjelman, 2024-2027 mukaan alle viiden tuhannen asukkaan kuntien valtionosuuksien suhteellinen osuus verorahoituksesta alenee selvästi. Tästä johtuen jatkossa kunnan omien verotulojen merkitys kasvaa oleellisesti. Tällä hetkellä saatavien ennusteiden mukaan Kuortaneen kunnan valtionosuudet olisivat n. 49 % koko verorahoituksesta.

Vallitsevan lainsäädännön mukaisesti kaikkien kuntien valtionosuudet tarkistetaan vuodesta 2024 lähtien vastaamaan sote-uudistuksen tilannetta. Tämä tarkoittaa, että niiden kuntien, joiden sote-menot ovat kasvaneet voimakkaasti vuosina 2021–2022, valtionosuuksia leikataan vuodesta 2024 lähtien pysyvästi.

Kuntaliiton 16.4.2023 julkaiseman ennakkollisen yhteenvetolaskelman mukaan Kuortaneen kunta saa vuonna 2024 peruspalvelujen valtionosuutta 4.441 t€, veromenetysten korvausta 783 t€ ja opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuutta 1.179 t€, yhteensä 6.403 t€. Muutos kuluvaan vuoteen nähden on -112.570 € (-1,7 %).

Verotulot

Kunnallisveron tilitysten vuosina 2024–2027 arvioidaan nousevan palkkasumman parantuneesta kehitysarvioista, erityisesti tälle ja ensi vuovuodelle. Ansiotuloverotuksen indeksitarkistukset sisältävät teknisenä oletuksena vuosien 2024–2027 verotuottoarvioihin.

Kuntaliiton 4/2023 verokehikon mukaan Kuortaneen kunnan verotulot ovat vuonna 2024 yhteensä 6.443 t€.

Yhteenveto

TILIVUOSI	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**
Verolaji						
Kunnallisvero	9 779	10 209	4 881	4 819	4 887	5 013
<i>Muutos %</i>	-1,2	4,4	-52,2	-1,3	1,4	2,6
Yhteisövero	1 174	1 108	694	586	626	657
<i>Muutos %</i>	42,1	-5,6	-37,4	-15,5	6,8	5,0
Kiinteistövero	911	919	1 034	1 039	1 039	1 039
<i>Muutos %</i>	10,4	0,9	12,5	0,4	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	11 864	12 236	6 609	6 443	6 551	6 708
<i>Muutos %</i>	2,8	3,1	-46,0	-2,5	1,7	2,4

Henkilöstökulut

Kuntastrategian tavoitteena valtuustokaudelle on huolehtia kunnan työyhteisön hyvinvoinnista, kehittää ja tukea työyhteisötaitoja ja panostaa henkilöstön yhdenvertaisuuteen. Tavoitteen toteutumista seurataan työhyvinvointikyselyllä, henkilöstön vaihtuvuuden mittareilla ja avoimien työpaikkojen hakijamäärillä.

Kunnan osaava ja hyvinvoiva henkilöstö tuottaa laadukkaita palveluja kuntalaisille, mikä lisää kuntalaisten hyvinvointia. Henkilöstön hyvinvointia ja ammattitaitoa ylläpidetään tarpeisiin kohdennetuilla koulutuksilla ja toimialarajat ylittävällä sekä alueellisella yhteistyöllä. Henkilöstön osaamisen ja esimiestyön kehittäminen ovat keskeisiä välineitä palvelun laadun jatkuvaan parantamiseen.

Hyvinvoivalla työyhteisöllä on heijastevaikutuksia organisaation kehittymiseen ja talouteen esimerkiksi vähentyvinä sairauspoissaoloina. Tämän vuoksi henkilöstön hyvinvointiin on panostettava.

Kunta-alalle neuvoteltiin erillissopimus kunta-alan uusista työ- ja virkaehtosopimuksista 2022–2025. Sopimuskausi on 1.5.2022–30.4.2025. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia (KT yleiskirje 5/2022). Vuoden 2024 korotusten kustannusvaikutus on n. 2,1 %

Laadinnan lähtökohdat

Kuortaneen kunnan vuoden 2022 tulos oli 1.746.677,40 euroa ylijäämäinen. Tämän ylijäämäkirjauksen jälkeen kunnan taseessa ylijäämää on 7.426.252,25 euroa.

Talousarvio vuodelle 2023 on 724.610 euroa ylijäämäinen ja toisen kvartaalin toteutuman perusteella voidaan tässä vaiheessa arvioida talousarvion toteutuvan suunnitellusti.

Laadintaohjeet perustuvat päätöshetkellä käytettävissä oleviin arvioihin ja laadintakehyslaskelmiin keskeisistä tuloperusteista eli verotulo- ja valtionosuusarvioon. Näiden perusteiden muuttuessa voidaan ohjeita joutua täydentämään.

Hallintokuntien tulee antaa talousarvio- ja taloussuunnitelmaesityksensä viimeistään 16.10.2023

Käyttötalous

Käyttötaloudessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti myös niiden pysyvien kustannusten budjetointiin, jotka vuonna 2024 toteutuivat vasta osan vuotta.

- 1) Hallintokuntien tulee palvelutoiminnan suunnittelussa huomioida kehittämisenäkökulma ja erityisesti lainsäädännöstä sekä kunnan väestörakenteen muutoksista johtuvat toiminnan muutokset. Elinkeinotoimen tavoitteiden ja toimenpiteiden tulee tähdätä edistämään paikkakunnan työpaikkamäärän kehittymistä.
- 2) Henkilöstön palkkamenoihin varataan 2,1 prosentin korotus verrattuna vuoden 2023 toteutumaan.

Sivukulut (sosiaaliturva-, työttömyysvakuutus-, tapaturma- ja ryhmähenkivakuutusmaksut sekä palkkaperusteiset eläkevakuutusmaksut (Kuel, Vael)) syötetään talousarvioon keskitetysti yleishallinnon toimesta.

- 3) Uusia virka- ja työsuhteita ei lähtökohtaisesti tule perustaa. Toiminnan tai sen kehittämisen kannalta välttämättömät uudet virat tai työsuhteet tulee olla erittäin perusteltuja. Palvelussuhteiden täyttölupamenettelyä jatketaan.

Investoinnit

- 4) Uudet investointikohteet edellyttävät erittäin tarkkaa harkintaa ja niiden tulee perustua kunnanvaltuuston hyväksymään strategiaan. Tavoitteena tulee olla, että vuoden 2024 nettoinvestointien määrä ei ylitä vuosikatteen määrää.

Investointiohjelman ulkopuolelle jäävät mahdolliset leasing-rahoituksella rahoitettavat hankkeet, joiden rahoituskulut tulee sisällyttää käyttötalouden kuluihin.

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallisten tavoitteiden tulee perustua kuntastrategiaan. Suositusten mukainen tavoiteasettelu liittyy strategiseen vaikuttavuuteen, asiakaslähtöisyyteen, palvelutoiminnan tuotantoon ja organisointiin. Lisäksi tavoitteiden tulee olla mitattavissa joko määrällisin tai laadullisin mittarein. Tämä on olennaista paitsi toiminnan tavoitteiden toteutumisen seurannan, myös toiminnan kehittämisen kannalta

- 5) Talousarvion toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet tulee johtaa kunnanvaltuuston hyväksymästä strategiasta. Asetettaville tavoitteelle tulee asettaa selkeästi mitattavat mittarit toteutumisen seuranta varten.
- 6) Tytäryhteisöille asetetaan toiminnan ja talouden tavoitteet yhteisten neuvottelujen pohjalta. Ne johdetaan kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisöjen mahdollisista omista strategioista ja liiketoiminnasta.